

## Nr 193.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tillfällig förstärkning av tandläkarinstitutets personal; given Stockholms slott den 13 mars 1931.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,  
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

**GUSTAF ADOLF.**

*Sam. Stadener.*

---

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1931.*

### Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMBIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

---

Efter gemensam beredning med statsrådet och chefen för finansdepartementet anför härefter departementschefen, statsrådet Stadener:

Frågan om en ökning av antalet utbildade tandläkare i vårt land, som länge stått på dagordningen, har under de senaste åren blivit föremål för en mera ingående uppmärksamhet.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 10 oktober 1924 bemyndigat statsrådet och chefen för socialdepartementet att tillkalla tre sakkunniga att inom nämnda departement biträda med utredning, på vad sätt en för hela

Tillfällig förstärkning av tandläkarinstitutets personal.

vårt folk lämpad och för rimlig kostnad tillgänglig tandvård kunde åstadkommas, överlämnade de med anledning härav tillkallade sakkunniga, de s. k. tandvårdssakkunniga, med skrivelse den 30 april 1928 till nämnda departementschef »Betänkande angående ordnande av folktandvård (allmännelig tandvård)», statens offentliga utredningar 1928: 17.

Över nämnda betänkande, vari bland annat behandlades frågan om behovet av tandläkare, avgåvos utlåtanden av, jämte andra, medicinalstyrelsen och svenska landstingsförbundet, vilka jämväl upptogo denna fråga till granskning.

Med anledning av vad sålunda förekommit anmodade min företrädare i statsrådsämbetet genom skrivelse den 5 juni 1929 kanslersämbetet för rikets universitet att, efter hörande av tandläkarinstitutets lärarråd samt karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium, till ecklesiastikdepartementet skyndsamt inkomma med utredning, huruvida genom inrättande av parallellavdelningar vid tandläkarinstitutet möjligheter kunde vinnas för ernående av ett större antal utbildade tandläkare än vad nu vore fallet, ävensom med sådant av kostnadsberäkningar åtföljt förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning. Då vidare vid ärendets behandling tanken framkommit om införande av fullständig tandläkarutbildning jämväl vid de medicinska fakulteterna vid universiteten i Uppsala och Lund, anmodades samtidigt kanslersämbetet att, efter hörande av nämnda fakulteter, till ecklesiastikdepartementet skyndsamt inkomma med utredning jämväl i sistnämnda hänseende ävensom med det av kostnadsberäkningar åtföljda förslag, vartill denna utredning kunde giva anledning.

Dessa utredningar hava ännu icke hunnit helt slutföras, och med hänsyn härtill har det icke varit möjligt att vidtaga några åtgärder för ett definitivt ordnande av ifrågavarande betydelsefulla angelägenhet. Å andra sidan hava förhållandena varit sådana, att i avvaktan på slutförandet av berörda utredning tillfälliga åtgärder måst vidtagas för att öka tandläkarinstitutets möjligheter att bereda utbildning åt den alltjämt stigande ström av studerande, som söka sig dit.

Jag torde i detta hänseende få erinra, att 1931 års riksdag redan — i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 122 av 1931 års åttonde huvudtitel gjorda framställning — för ändring och utrustning av vissa lokaler å tandläkarinstitutets tandfyllningsavdelning, allt i huvudsaklig överensstämmelse med i ärendet företedda ritningar och kostnadsförslag, för budgetåret 1931/1932 anvisat ett extra reservationsanslag av 47,095 kronor. Det sålunda anvisade beloppet har genom Kungl. Maj:ts beslut den 6 mars 1931 ställts till vederbörandes förfogande för med anslaget avsedda ändamål.

Vidare torde jag få erinra, att Kungl. Maj:t under punkt 123 av 1931 års åttonde huvudtitel föreslagit riksdagen att till anordnande av särskilda undervisningskurser vid tandläkarinstitutet för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 6,000 kronor.

Vid min anmälan inför Kungl. Maj:t den 3 januari 1931 av detta ärende anförde jag, såsom jag här torde få erinra, bland annat följande:

Det stora behovet av en ökning av antalet utbildade tandläkare har medfört, att under senare år tillströmningen av studerande till tandläkarinstitutet kraftigt ökats. Förutom de i Sverige utbildade — tandläkarkandidater och medicine kandidater — hade ett betydligt antal svenska medborgare med utländsk, främst tysk, tandläkarexamen erhållit rätt att vinna inträde vid tandläkarinstitutet. Orsakerna till att de studerande sökt sig ut till utländska fackhögskolor torde hava till en viss grad betingats av den rådande platsbristen vid det svenska tandläkarinstitutet, och då deras dispensansökningar om inträde vid tandläkarinstitutet sedermera förelegat till prövning, hade ett bifall till desamma huvudsakligen dikterats av önskvärldheten att snarast möjligt erhålla en ökad tillgång på färdigutbildade tandläkare i landet. Enligt meddelade föreskrifter skulle emellertid dessa i utlandet utbildade tandläkare vid tillträde till kurser o. s. v. vid platsbrist stå tillbaka för de i Sverige utbildade. Det hade givetvis icke kunnat undgås, att härigenom vissa svårigheter uppstått för de studerande.

Kungl. Maj:t hade också under budgetåret 1930/1931 nödgats att av tillgängliga medel ställa sammanlagt 5,700 kronor till förfogande för anordnande av extra kurser för sådana studerande, som annars på grund av platsbrist skulle fått sina studier försenade.

Från tandläkarinstitutets lärarråd föreläge nu en framställning om anslag för samma ändamål jämväl för budgetåret 1931/1932. Samma skäl, som föranlett mig att förorda beviljandet av de för innevarande budgetår anvisade medlen, föreläge alltså, då man, efter vad som meddelats, hade all utsikt att jämväl under budgetåret 1931/1932 emotse en lika stor tillströmning av studerande, och jag ville därför tillstyrka förslag i ämnet till riksdagen.

Lärarrådets framställning slutade på ett belopp av 20,000 kronor, som skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande av inkomster vid institutets verksamhet under budgetåret 1930/1931 för att användas i mån av behov.

I likhet med statskontoret funne jag det mindre lämpligt, att ett anslag som detta anvisades att utgå av inkomsttitel; jag förordade, att ett särskilt anslag för ändamålet måtte upptagas å riksstaten.

Beträffande det belopp, som erfordrades för ändamålet för budgetåret 1931/1932, funne jag mig icke kunna tillstyrka mera än ungefär samma belopp, som av Kungl. Maj:t anvisats för innevarande budgetår, eller 5,700 kronor, vilket lämpligen torde böra avrundas till 6,000 kronor. Det torde framdeles få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta angående utgående av medel från detta anslag.

Jag framhöll slutligen, att ett beviljande av det av mig förordade anslaget i realiteten icke innebure någon utgift för statsverket, då utgifterna för kursernas anordnande väl motsvarades av inflytande elevavgifter m. m.

Denna i mitt anförande till statsrådsprotokollet omnämnda framställning från lärarkollegiet, vilken närmast tager sikte på att genom särskilda, för *de i utlandet utbildade tandläkarna* avpassade tilläggskurser bereda dessa samma mått av kunskaper och färdigheter, som förvärfvas av dem, vilka fullgjort hela sin utbildning vid tandläkarinstitutet, hade sålunda sin begränsade syftning och var ej ägnad att häva de svårigheter, som möta

tandläkarinstitutet, då det gäller att mottaga och behörigen utbilda den normalt växande strömmen av studerande. Från tandläkarinstitutets lärarråd föreligger emellertid nu en den 2 februari 1931 dagtecknad framställning om en avsevärd utökning av lärarkrafterna under budgetåret 1931/1932 för att kunna motsvara de krav, som ställas på institutet i anledning av den avsevärda men tandvårdsbehovet i vårt land motsvarande *tillströmningen av studerande utan föregången utlandsvistelse*. Jag anhåller nu att få övergå till en redogörelse för denna framställning ävensom för de över densamma avgivna yttrandena.

Lärarrådets sistberörda framställning har föranletts av, jämte annat, en skrivelse till tandläkarinstitutets inspektor från odontologiska föreningen, däri hemställt, att lärarrådet ville vidtaga åtgärder för att anställa assistenter i sådan utsträckning, att en assistent tjänstgjorde i vardera av kliniksalarerna 4 trappor upp och en, helst två, tjänstgjorde i kliniksalarerna 3 trappor upp under arbetstiden 12,30—6 e. m. Som skäl för denna framställning har från föreningens sida framhållits, att assistent ofta helt saknats i synnerhet 3 trappor upp samt att den knappa tillgången på assistenter ofta förorsakade köbildning, vilket vore till stor olägenhet för både patienter och studerande. I skrivelsen hemställdes vidare, att lärarrådet även ville vidtaga åtgärder till undvikande av de täta ombytena av assistenter, vilka föreningen ansåge vara till nackdel för undervisningen.

Lärarrådet har i sin ifrågakvarande framställning anfört huvudsakligen följande:

Vid tandläkarinstitutet funnos vid vårterminens början 1931 mer än 550 studerande inskrivna. Av dessa studerande hava ett 20-tal uteblivit på grund av sjukdom eller annan, okänd anledning. 96 tillhöra första årsgruppen, vars studier äro förlagda till karolinska institutet. Av de övriga deltaga 66 i den nu pågående tandläkarexamen, under det att *369 anmält sig till kurser och tjänstgöringar vid det egentliga tandläkarinstitutet*.

Det nuvarande tandläkarinstitutet är avsett för 60 studerande per år eller omkring 140 studerande sammanlagt, om hänsyn tages till, att en del icke hinner avsluta sina studier inom den beräknade tiden. Sedermera har institutet erhållit någon ökning av de underordnade lärarkrafterna, och lärarrådet har tidigare uttalat, att institutet numera — om också med svårighet — torde vara i stånd att utexaminera omkring 100 tandläkare per år. Detta motsvarar en siffra av 220—230 samtidigt tjänstgörande vid det egentliga tandläkarinstitutet. Genom tillströmningen av medicine kandidater, men framför allt genom dispens åt personer, som i utlandet bedrivit odontologiska studier, har detta antal överskridits, och det uppgick, som nämnts, vid vårterminens ingång till 369 studerande.

Vad antalet utexaminerade tandläkare beträffar, uppgick detsamma år 1929 till 108 och 1930 till 112. Höstterminen 1930 utexaminerades 74 tandläkare, och för närvarande deltaga 66 i tandläkarexamen, av vilka ett 50-tal torde kunna beräknas bliva godkända. Antalet utexaminerade tandläkare skulle då läsåret 1930/1931 komma att uppgå till omkring 125.

160—175 kandidater tillhöra sista terminens studerande, som ordinärt, i

den händelse tillräckliga lärarkrafter ställas till förfogande, skulle kunna avlägga examen hösten 1931, och torde man därför kunna beräkna antalet då utexaminerade till 110 à 120. Utsikter finnas sålunda, att under år 1931 omkring 160 tandläkare utexamineras, *vilken siffra motsvarar det antal, som beräknats utgöra institutets kapacitet efter genomförandet av den utvidgning, varom förslag efter Kungl. Maj:ts anmodan utarbetats och överlämnats till universitetskanslern.*

Av dessa siffror torde framgå, att lärarrådet kämpar med de största svårigheter, när det gäller institutets drift.

Vad utrymmesfrågan beträffar, har densamma någorlunda kunnat ordnas på följande sätt.

De studerande tjänstgöra samma dagar på tandkirurgiska och tandfyllningsavdelningarna, före middagen på den förra och efter middagen på den senare. Därigenom att båda dessa avdelningar tagas helt i bruk för tandkirurgi på morgonen och tandfyllningsarbete på eftermiddagen, kan plats beredas för det stora flertalet studerande. Ett ej obetydligt antal kan dock icke beredas egen arbetsplats utan får använda platser, som tillfälligt bliva lediga genom kamraters av sjukdom eller av annan orsak framkallade bortovaro. Det är tydligt, att stora förseningar kunna uppstå i studierna för dessa studerande.

För protésavdelningen har lärarrådet inrett ett rum, som stått till dess disposition, till laboratorium och hoppas därigenom kunna underlätta arbetet. Men även här torde ett antal studerande bliva utan fast arbetsplats.

Innan de praktiska proven i pågående tandläkarexamen blivit avslutade, låta sig dessa anordningars effektivitet icke fullt överblickas.

Värre ställer sig dock lärarfrågan. Å tandfyllningsavdelningen och tandkirurgiska avdelningen finnas egentligen endast lärare tillräckligt för den egna avdelningen. Dessa lärare hava emellertid fått sin tjänstgöring utbredd över större område samtidigt, men tillräcklig personal att övervaka båda de stora avdelningarna under hela tjänstgöringstiden finnes icke. På protésavdelningen kan endast en assistent med 2 timmars daglig tjänstgöring avdelas för det nya laboratoriet, där arbetet är avsett att pågå 7 timmar dagligen.

Att under dessa förhållanden undervisningen och handledningen av de studerande måste bliva ytterst bristfällig är tydligt. Klagomål hava också i detta hänseende framförts till lärarrådet, och lärarrådet kan icke annat än vitsorda det berättigade i desamma.

En än allvarligare nackdel ligger däri, att de studerande få fullgöra sin patientbehandling utan tillräcklig övervakning, varigenom allvarliga faror kunna uppstå för patienterna.

Det är tydligt, att lärarrådet under dessa förhållanden icke kan påtaga sig ansvaret för undervisning och patientbehandling, utan detsamma måste enträget anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder för att snarast tillgodose behovet av lärarkrafter vid tandläkarinstitutet.

Att utan vidare öka lärarnas tjänstgöringstid är ej möjligt. Frånsett de tre ordinarie lärarna är för samtliga vid institutet anställda lärare föreskriven en uppsägningstid av endast 14 dagar.

Det ökade arbete, som blivit en följd av det stora antalet studerande, har redan medfört svårigheter, när det gällt att behålla de sämst avlönade, assistenterna, vilket även påtalas i de studerandes skrivelse. Även ett par tillförordnade laboratorer hava nyligen begärt entledigande från sina befatt-

ningar. Dessa hade visserligen ej styrkt sin kompetens till desamma, men då de under ett flertal år skött undervisningen, hade de förvärvat en erfarenhet, som gör dem svåra att ersätta. Lyckligtvis har ingen av de kompetenta lärarkrafterna lämnat sin anställning vid institutet, men en ytterligare ökning av arbetsbördan för lärarna, utan ekonomisk kompensation, skulle givetvis komma att medföra en flykt av lärare från institutet, som skulle äventyra arbetet därstädes. Lönerna ligga nämligen i allmänhet så lågt, att en genomsnittlig praktiserande tandläkare lätt kompenserar den mistade löneinkomsten genom den ökning i praktiktid, avståndet från lärarbefattningen medför.

Enligt lärarrådets förmenande står ej heller möjligheten öppen att i nämnvärd grad utöka lärarnas antal, annat än beträffande assistenterna. Till övriga befattningar har det visat sig ytterst svårt att anskaffa någorlunda dugliga ersättare och icke ens någorlunda kompetenta aspiranter stå till buds för ett större antal av dessa befattningar. Under dessa förhållanden kan endast i mindre utsträckning en utökning av lärarplatsernas antal ifrågakomma. Den enda utväg, som återstår, är enligt lärarrådets förmenande att *emot höjt arvode öka lärarnas tjänstgöringsskyldighet*.

Lärarrådet ingick den 26 maj 1930 till universitetskanslern med ett riksdagspetitum, i vilket begärdes en omorganisation av tandläkarinstitutet, avseende ökad tjänstgöringsskyldighet för lärarna mot förbättrad ställning. Karolinska institutets lärarkollegium tillstyrkte den 30 maj 1930 enhälligt framställningen, men universitetskanslern ansåg enligt skrivelse av den 22 augusti 1930, till lärarrådet inkommen den 3 oktober 1930, att med frågan om omorganisation borde anstå, till dess den större frågan om tandvårdsundervisningens organisation i landet, d. v. s. om tandläkarinstitutets utvidgning eller anordnande av undervisning i Uppsala eller Lund, förelåg till avgörande. Då lärarrådet ville avvakta vårterminens ingång, för att se, om under densamma någon lättnad i institutets betryckta förhållanden skulle inställa sig, vidtog detsamma icke omedelbart några åtgärder.

Sedan det emellertid, såsom ovan framhållits, visat sig, att svårigheterna under vårterminen ytterligare stegrats genom att antalet studerande ökats, ser sig lärarrådet nödsakat att anhålla, att Kungl. Majt täcktes vidtaga åtgärder för att genom framställning till pågående riksdag snarast möjliggöra provisoriska förbättringar i tandläkarinstitutets organisation. Lärarrådet måste eljest frukta, att genom ett ytterligare avskedstagande av lärare arbetet vid institutet kan komma att bli fullständigt omöjliggjort.

Tandläkarinstitutet är för närvarande i stort sett organiserat såsom en institution med inspektor såsom chef och de ordinarie lärarna såsom underordnade laboratorie- respektive poliklinikföreståndare. En sådan organisation kan vara möjlig att bibehålla, då studentantalet uppgår till något 100-tal. Men för en utbildningsanstalt, där elevantalet närmar sig 600, är det ej möjligt för inspektor att delta i allt. Där måste de ordinarie lärarna påläggas ansvaret att såsom klinikchefer leda arbetet, var och en på sin avdelning. Bestämmelsen om 2 timmars tjänstgöring förutom examinations- och föreläsningsskyldighet bör därför upphävas. Dem måste påläggas bördan att fullgöra det arbete deras respektive kliniker kräva; föreläsningsskyldigheten måste också ökas till 4 timmar i veckan mot nuvarande 2. Mot denna fördubblade arbetsbörda kan lärarrådet icke annat än finna skäligt föreslå dessa lärares uppflyttning från löneklassen B 24 till B 30 eller

en motsvarande tillfällig löneförbättring å extra stat; en löneförhöjning av mindre än 40 procent mot en arbetsökning av fullt 100 procent.

Vad laboratorer och assisterande lärare beträffar, måste även av dem en motsvarande ökning av arbetsprestationen krävas; de få sin arbetstid uppfylld genom att leda kurser och att deltaga i det direkta övertvakandet av patientbehandlingen. Lärarrådet föreslår därför en ökning av deras arvode från 4,500 kronor till 6,000 kronor, motsvarande 33 procent. De böra dessutom bindas fastare vid institutet, så att lärarrådet i framtiden befrias från faran att efter 14 dagar bliva utan lärare vid institutet. Därjämte krävas två nya befattningar inom denna kategori, den ena å tandfyllningsavdelningen, den andra å protésavdelningen. Den sistnämnda behöves för det nyinredda protéslaboratoriet, vilket nu står färdigt att tagas i bruk. Där finnes arbetsplats för 76 studerande, delade i tvenne grupper med varannandagstjänstgöring, omfattande 7 timmar per dag. Såsom ovan nämnts, finnes nu endast en assistent med 2 timmars daglig tjänstgöring för detta laboratorium, där han ej är skicklig att leda arbetet. Den nye laboratorn å tandfyllningsavdelningen behöves för den rotfyllnadsavdelning, om vilken Kungl. Maj:t med bifall till lärarrådets hemställan gjort framställning till riksdagen; utan lärare blir denna välbehöfliga avdelning ej till den avsedda nyttan.

Vid tandläkarinstitutet finnes redan nu ett antal extra lärare anställda med ett arvode av 3,000 kronor per år. Å tandkirurgiska avdelningen finnes för närvarande en extra lärare. På grund av det ökade arbete handledningen av de studerande kräver, erfordras å denna avdelning ytterligare en extra lärare, för att en tillfredsställande undervisning skall kunna anordnas för de studerande, som hava sitt arbete förlagt till tandfyllningsavdelningens lokaler. På samma sätt behövas för de av tandfyllningsavdelningens studerande, som hava sin verksamhet förlagd till tandkirurgiska avdelningens lokaler, ytterligare tvenne extra lärare — härvid är hänsyn tagen till den längre arbetstid, som de studerande använda i tandfyllningskonst jämförd med den i tandkirurgi. Även för protésavdelningens nyinredda laboratorium kräves ytterligare en extra lärare, då den ovan begärda laboratorn icke ensam kan undervisa 38 studerande dagligen under 7 timmar.

För de extra lärarna liksom för de tidigare berörda kategorierna bör bestämmelsen om 2 timmars daglig tjänstgöring upphävas och lärarrådet erhålla rätt att efter institutets behov tillmäta dem tjänstgöringstid. Då denna givetvis måste bliva betydligt längre, torde även för denna kategori av lärare en löneförhöjning vara skäligen, och lärarrådet hemställer, att arvodet höjes till 4,500 kronor per år.

Vad assistenterna beträffar, äro dessa av tvenne kategorier. Å röntgenavdelningen finnes en assistent, av vilken kräves särskild kompetens, och till vilken utgår ett arvode av 3,000 kronor. Det är emellertid med hänsyn till den alltmer stegrade patienttillströmningen till institutet alltmer otillfredsställande, att denna för samtliga klinikers arbete så viktiga avdelning endast är öppen två timmar dagligen. En betydlig förlängning av tjänstgöringstiden här är nödvändig. Dessutom vore det önskvärt, att lönen sattes så, att verkligt kompetenta röntgenologer — eventuellt läkare med tandläkarutbildning — kunde lockas att söka befattningen. Den bör därför förändras till laboratorbefattning med ett arvode av 6,000 kronor per år.

Mängden expositioner gör det emellertid nödvändigt, att han till sin hjälp

erhåller en vanlig assistent, med arvode, som nedan omtalas, av 1,800 kronor per år.

De övriga assistenterna hava alla samma tjänstgöringsskyldighet, men sedan gammalt har arvodet å protésavdelningen varit högre än å övriga avdelningar. Detsamma utgår nu å protésavdelningen med 1,800 kronor och å övriga med 1,350 kronor per år. Detta arvode bör för samtliga sättas till 1,800 kronor per år; samtidigt bör bestämmelsen om 2 timmars tjänstgöringstid upphävas och lärarrådet få rätt att utmäta den tid, institutets intressen erfordra.

Å tandkirurgiska avdelningen behövs ytterligare 2 assistenter för att biträda vid handledningen av de studerande, som hava sitt arbete förlagt till tandfyllningsavdelningens lokaler, och å sistnämnda avdelning kräves två för biträde vid handledningen av de studerande, som hava sitt arbete förlagt till tandkirurgiska avdelningens lokaler.

I anslutning till tandkirurgiska avdelningen har poliklinisk mottagning varit anordnad på morgonen. Då en mängd patienter sökte institutet även på andra tider av dagen, fann lärarrådet, efter förslag av förutvarande inspektor, lämpligt att utöka möjligheterna för patienter att i akuta fall hänvända sig till institutet även vid andra tider av dagen. En jourtjänst inrättades därför och förlades till tandfyllningsavdelningen från klockan 11 till 18 dagligen.

Det stegrade antalet studerande medförde emellertid, att ingen lärare kunde övervaka den behandling, som lämnades. Lärarrådet fann därför lämpligt att förlägga denna jourtjänst till tandkirurgiska avdelningen och att ordna så, att assistenterna i tur och ordning fingo övervaka den här lämnade behandlingen. Assistenternas arbetstid ökades härigenom med 3  $\frac{1}{2}$  timme per vecka. Detta har medfört stora svårigheter, när det gällt att få behålla de bättre assistenterna, och ett ständigt byte å befattningarna har ägt rum till förfång för de studerande.

Emellertid är denna jourtjänst av största betydelse för tandläkarinstitutet, då den i hög grad är ägnad att tillföra detsamma patienter; om tjänsten kan ordnas tillfredsställande och en mindre avgift påläggas bemedlade patienter, skulle densamma tillföra institutet och därigenom staten icke obetydliga inkomster. Lärarrådet hemställer därför om två nya, till tandkirurgiska avdelningen knutna assistenter, var och en med ett arvode av 1,800 kronor. Lärarrådet är för sin del övertygat, att denna summa mångdubbelt kommer att intjänas genom det arbete, som utföres.

Slutligen behövas för den ökade patientbehandlingen en översköterska å var och en av tandfyllnings- och protésavdelningarna och en underordnad, s. k. tandsköterska på tandkirurgiska avdelningen. Lön utgår till dessa med 2,800 respektive 2,400 kronor per år.

Vid lärarrådets skrivelse har fogats en av institutets sekreterare uppgjord tablå över den utgiftsökning, ett bifall till här gjorda framställning skulle medföra. Av denna framgår, att ökningen i lönestaten skulle utgöra icke mindre än 80,696 kronor. Lärarrådet inser till fullo storleken av detta krav. Men det tillåter sig samtidigt erinra om följande.

För budgetåret 1931/1932 har lärarrådet beräknat inkomsterna av tandläkarinstitutets verksamhet till 230,000 kronor, vilken beräkning av Kungl. Maj:t godkänts.

Under innevarande budgetår har under tiden 1 juli 1930—1 februari 1931 influtit omkring 230,000 kronor, vilket är mer än något föregående år.



Under tiden 1 februari—30 juni 1930 inflöto över 90,000 kronor. Lärarrådet vågar därför numera beräkna, att institutets hela inkomst innevarande budgetår torde komma att uppgå till 320,000—330,000 kronor. Någon anledning att för nästa år antaga en minskning föreligger icke. Tvärtom torde den förbättring, patientbehandlingen erhåller genom den bättre kontrollen, komma att ytterligare stegra institutets tillgångar. Härtill kommer också den väntade ökningen i inkomster, som kan uppstå genom jourtjänstens inrättande. Lärarrådet förväntar därför, att den begärda ökningen å institutets utgiftsstat väl kommer att täckas genom överskott i den tidigare kalkylerade inkomststaten.

Den i lärarrådets skrivelse omförmälda, av institutets sekreterare uppgjorda tablån över den utgiftsökning, som skulle bliva följden av ett bifall till framställningen, är av i huvudsak följande lydelse:

De tre ordinarie lärarna: lönefyllnad motsvarande skillnad i lön mellan befattning i lönegrad B 24 och B 30 kronor	8,496: —
De nuvarande 6 laboratorerna och assisterande lärarna: en var, lönefyllnad från 4,500 kronor till 6,000 kronor	» 9,000: —
2 nya laboratorer, en på protésavdelningen och en på tandfyllningsavdelningen, en var 6,000 kronor . . . . .	» 12,000: —
1 röntgenassistents tjänst, ombildad till laboratorbefattning, lönefyllnad . . . . .	» 3,000: —
De nuvarande 8 assistenterna på tandkirurgiska avdelningen och tandfyllningsavdelningen, en var, lönefyllnad från 1,350 kronor till 1,800 kronor . . . . .	» 3,600: —
7 nya assistenter, därav 4 på tandkirurgiska avdelningen, 2 på tandfyllningsavdelningen och en på röntgenavdelningen, en var 1,800 kronor . . . . .	» 12,600: —
Nuvarande 1 extra laborator å protésavdelningen, lönefyllnad från 4,500 kronor till 6,000 kronor . . . . .	» 1,500: —
Nuvarande 3 extra lärare, en var lönefyllnad från 3,000 kronor till 4,500 kronor . . . . .	» 4,500: —
4 nya extra lärare, därav 1 på protésavdelningen, 1 på tandkirurgiska avdelningen, 2 på tandfyllningsavdelningen, en var 4,500 kronor . . . . .	» 18,000: —
2 översköterskor på protésavdelningen och tandfyllningsavdelningen, en var 2,800 kronor . . . . .	» 5,600: —
1 tandsköterska å tandkirurgiska avdelningen . . . . .	» 2,400: —
Summa kronor	80,696: —

Över den av tandläkarinstitutets lärarråd gjorda framställning avgavs till en början yttrande av *karolinska mediko-kirurgiska institutets lärarkollegium*, som därvid anförde huvudsakligen följande:

Av lärarrådets vid tandläkarinstitutet skrivelse framgår, att i följd av det stora antal elever, som för närvarande vinna inträde vid tandläkarinstitutet, ett nödläge inträtt för tandläkarinstitutet beträffande såväl tillräckliga lokaler som erforderliga lärarkrafter för elevernas behöriga utbildning. Huruvida emellertid de omorganisationsåtgärder, som i den berörda skrivelsen ifrågasätts, äro i alla avseenden invändningsfria, anser sig lärarkollegiet

med den korta remisstid, som kollegiet haft till sitt förfogande för en så viktig frågas bedömande, ej kunna avgöra. Kollegiet vill i detta sammanhang erinra om, att kollegiet den 27 november 1930 beslutit hemställa, att kanslern ville vidtaga åtgärd för att tandläkarinstitutets lärarråd må ånyo avgiva utlåtande i det då remitterade omorganisationsärendet, vilket i ej oväsentliga hänseenden överensstämmer med det nu föreliggande förslaget. Kollegiet finner ingen anledning ändra den principståndpunkt kollegiet i denna hemställan intagit. Ehuru kollegiet av angivna skäl alltså icke anser sig kunna tillstyrka de föreslagna åtgärderna såsom uttryck för en principiell omorganisation, finner kollegiet med hänsyn till nyssberörda situation vid tandläkarinstitutet det likväl vara nödvändigt att erforderliga åtgärder vidtagas för undervisningens behöriga upprätthållande vid tandläkarinstitutet, och synas de i den remitterade skrivelser föreslagna åtgärderna vara, såvitt kollegiet nu kan bedöma, ägnade att provisoriskt avhjälpa de brister, som i den remitterade skrivelser påpekas.

Härefter har *kanslern för rikets universitet* den 17 februari 1931 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört:

Den utredning, som lärarrådet förebringat rörande det trängande behovet av en avsevärd utökning av institutets lärarkrafter och ett intensivare utnyttjande av de nu befintliga synes mig — särskilt om den kompletteras med lärarrådets tidigare ingivna framställningar i samma syfte — fullt övertygande. Här föreligger uppenbarligen ett verkligt nödläge, som påkallar extraordinära åtgärder, om institutet skall kunna fullgöra sin uppgift att utbilda en kår av väl kvalificerade tandläkare.

Det synes mig ock, som om den väg lärarrådet föreslagit för lärarfrågans provisoriska lösning, vore den under förhandenvarande förhållanden enda möjliga. Huruvida förslaget genomförande i alla sina detaljer är oundgängligen påkallat, undandraget sig mitt bedömande. Givetvis kan man hysa vissa betänkligheter mot att vidtaga de föreslagna åtgärderna, medan ännu frågan om institutets omorganisation är föremål för utredning, men med hänsyn till åtgärdernas rent provisoriska karaktär torde dessa farhågor icke behöva tillmätas avgörande betydelse.

Slutligen anser jag mig böra ifrågasätta, huruvida icke den i inkomstberäkningen för budgetåret 1931/1932 upptagna posten: »inkomster av tandläkarinstitutet», 230,000 kronor, bör, i anledning av vad lärarrådet i sin skrivelse upplyst, höjas med det belopp — 90,000 kronor — varmed inkomsterna under budgetåret 1930/1931 numera kunna med säkerhet beräknas överstiga 230,000 kronor.

Under återopande av det ovan anförda hemställde kanslern, att Kungl. Maj:t ville till 1931 års riksdag ingå med förslag att

dels till provisorisk avlöningsförhöjning åt ordinarie lärare, laboratorer, assisterande lärare, extra lärare och assistenter vid tandläkarinstitutet även som till anställande av extra lärarkrafter och sköterskor vid institutet m. m., allt i huvudsaklig överensstämmelse med det av lärarrådet framlagda förslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 80,696 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter angående ökad tjänstgöringsskyldighet m. m., som kunde böra meddelas i samband med arvodesförhöjningen,

dels ock höja den i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptagna inkomstposten: »inkomster av tandläkarinstitutet» från 230,000 kronor till 320,000 kronor.

I en till Kungl. Maj:t ingiven, den 21 februari 1931 dagtecknad skrivelse har härefter *tandläkarinstitutets lärarråd* anfört:

För närvarande utgår till tandläkarinstitutet ett extra anslag å 15,500 kronor till extra lärarkrafter vid institutet. I detta anslag ingår ett arvode å 2,000 kronor för uppehållande av undervisning i ortodonti vid institutet. Samma belopp, 15,500 kronor, föreslås i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag att utgå även för budgetåret 1931/1932.

I skrivelse den 2 februari 1931 har lärarrådet anhållit om beviljande av ett anslag å 80,696 kronor å extra stat för utökning av institutets lärarkrafter m. m. under budgetåret 1931/1932.

Av förbiseende har i berörda skrivelse icke påpekats, att vid bifall till denna senare framställning arvodet för undervisning i ortodonti icke skulle behöva utgå, varför anslaget till extra lärarkrafter då skulle kunna minskas till 13,500 kronor.

Vidare har *statskontoret* den 26 februari 1931 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande:

De av tandläkarinstitutets lärarråd nu föreslagna personalökningarna och utvidgningarna av den redan befintliga personalens arbetsuppgifter äro så omfattande, att de måste anses innebära en faktisk omorganisation av institutet. Ett bifall till framställningen i oförändrad form måste därför enligt statskontorets mening komma att verka föregripande på den pågående utredningen rörande ny organisation av tandläkarundervisningen. Särskilt torde i detta sammanhang böra beaktas, att, enligt vad som framgår av det yttrande, karolinska institutets lärarkollegium i ärendet avgivit, de nu tillämpade organisatoriska förändringarna i ej oväsentliga hänseenden överensstämma med de förslag, som ligga till grund för ovanberörda utredning och som, enligt vad statskontoret inhämtat, i åtskilliga avseenden föranlett kritik från de speciellt sakkunniga myndigheternas sida.

Emellertid har uppenbarligen institutet genom den exceptionellt stora tillströmningen av elever, som icke rimligtvis kunnat avvisas, blivit försatt i ett nödläge, som ovillkorligen påkallar särskilda hjälpåtgärder från statens sida. Det torde under sådana förhållanden vara angeläget att utfinna något sätt, varpå institutets behov av ökade arbetskrafter kan nöjaktigt tillfredsställas utan att samtidigt svårigheter beredas för den slutliga omorganisationen.

Den föreliggande utredningen har av de särskilt sakkunniga myndigheter, som hittills yttrat sig i ärendet — karolinska institutets lärarkollegium och universitetskanslern — ansetts icke lämna tillräcklig vägledning för bedömandet av, huruvida de föreslagna åtgärderna i alla detaljer äro oundgängligen påkallade. Under sådana förhållanden lär en uttömmande kritik av förslaget än mindre kunna förväntas från statskontorets sida. Ämbetsverket anser sig därför kunna inskränka sin granskning till vissa detaljer, som falla inom verkets mera speciella ämbetsområde.

Enligt lärarrådets förslag skulle åt de tre ordinarie lärarna vid institutet, vilka nu äro placerade i lönegrad B 24, beredas en löneförhöjning motsva-

rande skillnaden mellan nämnda lönegrad och lönegraden B 30, med andra ord samma löneförmåner, som tillkomma professorerna vid vissa undervisningsanstalter av mera utpräglad högskolekaraktär, såsom tekniska högskolan, veterinärhögskolan och skoghögskolan. Ett medgivande — låt vara provisoriskt — av samma lön åt tandläkarinstitutets lärare skulle, så vitt statskontoret kan finna, göra det praktiskt taget omöjligt att vid en slutlig omorganisation av institutet placera ifrågavarande lärare i lägre löneställning och för övrigt medföra svårigheter att icke även i andra hänseenden jämställa institutet med nyssnämnda högskolor. En löneställning högre än lönegraden B 28, vilken tillkommer bland annat professorerna vid farmaceutiska institutet och Chalmers tekniska institut, lärar därför beträffande tandläkarinstitutets ordinarie lärare icke nu böra ifrågakomma.

Vad de nuvarande laboratorerna, assisterande lärarna, extra lärarna och assistenterna beträffar är måhända, under förutsättning att deras tjänstgöringstid i motsvarande mån ökas, en måttlig arvodesförhöjning motiverad.

I vad mån de långt gående kraven på nya befattningar äro berättigade, saknar statskontoret möjlighet att tillförlitligt bedöma. Det vill emellertid förefalla, som om ökningen av antalet elever vid det egentliga tandläkarinstitutet från 220 à 230 till cirka 370, åtminstone om hänsyn tages till att den hittillsvarande personalens dagliga tjänstgöringstid samtidigt betydligt utvidgas, knappast i och för sig torde motivera en så stor personalökning som nu begäres.

Med hänsyn till vad statskontoret ovan anfört synes en betydlig reduktion av det begärda anslaget kunna äga rum. Statskontoret skulle för sin del vilja ifrågasätta, huruvida icke en anslagssumma av 40,000 kronor skulle sätta institutet i stånd att under det kommande budgetåret på tillfredsställande sätt uppehålla undervisningen. Att i ärendets nuvarande skick meddela eljest sedvanliga detaljerade bestämmelser rörande anslaget fördelning på olika, för särskilda ändamål avsedda poster torde icke låta sig göra. Det torde därför vara lämpligt, att anslaget ställes till Kungl. Maj:ts förfogande för att, sedan institutets lärarråd inkommit med specificerat förslag rörande medlens användning, utgå efter Kungl. Maj:ts beprövande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva. Anslaget synes böra erhålla karaktären av extra anslag och inflyta i riksstaten under särskild rubrik, exempelvis »tillfällig förstärkning av tandläkarinstitutets personal».

Genom anslags beviljande för ifrågavarande ändamål skulle någon rubbning av budgetens jämvikt icke komma att uppstå. Handlingarna i ärendet utvisa nämligen, att den i inkomstberäkningen för budgetåret 1931/1932 upptagna posten »inkomster av tandläkarinstitutet» blivit för lågt beräknad. Inkomstposten ifråga torde utan risk för felbedömning kunna höjas med minst ett belopp, motsvarande vad statskontoret på ovan anfört sätt tänkt sig skola utgå såsom tillfälligt anslag till tandläkarinstitutet.

Statskontoret får slutligen framhålla angelägenheten av att utredningen angående tandläkarundervisningens omorganisation bedrives så skyndsamt, att frågan om möjligt redan vid 1932 års riksdag kan vinna sin lösning. Den anordning, som nu av ämbetsverket föreslagits, har nämligen karaktären av ett provisorium och bör icke äga bestånd längre än som är absolut nödvändigt.

Slutligen har *riksräkenskapsverket* den 4 mars 1931 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört följande:

Från riksräkenskapsverket torde yttrande förväntas endast beträffande finansieringen av en eventuell ökning av de till tandläkarinstitutet utgående anslagsmedlen.

I det för budgetåret 1931/1932 framlagda riksstatsförslaget har titeln inkomster av tandläkarinstitutet blivit upptagen till 230,000 kronor. Såsom av handlingarna i ärendet framgår, förväntas den behållna inkomsten å titeln bliva väsentligt större än sålunda beräknats. En utvidgning av tandläkarinstitutets verksamhet skulle ytterligare stegra inkomstillflödet å angivna inkomstitel. Ett tillmötesgående helt eller delvis av tandläkarinstitutets lärarråds förevarande framställning angående anslag till ökning av tandläkarinstitutets lärarkrafter m. m. synes därför kunna äga rum utan rubbning av budgetens jämvikt genom att en höjning av förberörda inkomstitel i erforderlig utsträckning vidtages.

Oberoende av föreliggande förslag till ökning av anslagsmedlen för tandläkarinstitutet är enligt riksräkenskapsverkets uppfattning en höjning av ifrågavarande inkomstitel till 300,000 kronor motiverad av det under budgetåret 1930/1931 konstaterade stora inkomstillflödet å titeln.

Av lärarrådets senaste framställning torde framgå, hurusom till följd av den enormt ökade tillströmningen av elever till tandläkarinstitutet ett nödläge inträtt för institutet beträffande erforderliga lärarkrafter för elevernas behöriga utbildning. Denna tillströmning går ett förefintligt behov till mötes, enär folktandvårdens tillgång på tandläkare icke ännu är på normalt sätt tillgodosedd. Med hänsyn härtill och för att icke därjämte stora svårigheter och förseningar skola uppstå för de studerande, som redan nu vunnit inträde vid institutet, äro tydligen särskilda åtgärder påkallade redan för budgetåret 1931/1932.

Departement-  
schefen.

När det alltså gäller att överväga vad som med anledning härav nu bör vidtagas, måste man — vilket även i de i ärendet avgivna utlåtandena framhållits — tillse, att dessa åtgärder icke komma att på något sätt föregripa den sedan snart två år tillbaka pågående utredningen om det framtida ordnandet av tandläkarutbildningen i vårt land. Jag vill därför redan nu framhålla, att de åtgärder, jag i det följande kommer att förorda, endast hava provisorisk karaktär och avse att sätta tandläkarinstitutet i stånd att under läsåret 1931/1932 på ett tillfredsställande sätt omhändervardera utbildningen av den stora elevkåren. Med ett betonande av de nu ifrågasatta åtgärdernas provisoriska karaktär torde så mycket mindre ett föregripande av ifrågavarande utredning kunna tänkas, som, vare sig denna utredning giver till resultat en centralisering eller en decentralisering av tandläkarutbildningen i landet, det nuvarande tandläkarinstitutet måste under de år, som kunna tänkas förflyta innan ett ordnande av hithörande angelägenheter bliver definitivt och en ny organisation träder i funktion, svara för den under övergångstiden erforderliga utbildningen av tandläkare. Jag vill i samband härmed tillfoga, att vid nu nämnda utredning torde givetvis komma att tagas under övervägande det av riksdagens statsutskott vid be-

handlingen av institutets anslagsbehov för budgetåret 1931/1932 uppmärksammade spörsmålet om vissa avgiftsbelagda teoretiska obligatoriska undervisningskurser.

I de av mig i det föregående återgivna förslagen har ifrågasatts, att utökningen av tandläkarinstitutets lärarkrafter i första rummet borde åstadkommas på så sätt, att de redan vid institutet befintliga lärarkrafterna tagas i anspråk i större omfattning än hittills mot att de såsom ersättning erhålla höjda arvoden. Till denna uppfattning vill jag uttala min anslutning. I avseende å tjänstgöringsskyldigheten gäller för närvarande, att ordinarie lärare skola under den tid av året, undervisningsskyldighet åligger honom, leda de studerandes praktiska övningar samt dessutom hålla föreläsningar minst två timmar i veckan. Samtliga vid tandläkarinstitutet anställda lärare, med undantag av dels lärarna vid teoretisk undervisningskurs och dels läraren i kirurgi, äro skyldiga att förutom de föreläsnings- och examinationsåligganden, som tillkomma dem, varje helgfri veckodag under minst två timmar deltaga i det praktiska arbetet. En utökning av föreläsningsskyldigheten till i regel fyra timmar i veckan synes mig lämplig, varvid dock i vissa fall en ökning till tre timmar kan befinnas riktigare. Även de lärare, som icke hava föreläsningsskyldighet, böra få ökad tjänstgöring. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare utredning besluta i dessa frågor. De höjningar av arvodena, som skola motsvara denna ökade tjänstgöringsskyldighet, synes mig, för att understryka anordningens provisoriska karaktär böra ske i form av beviljande av särskilda lönetillägg för budgetåret 1931/1932. I fråga om storleken av dessa lönetillägg åt de nuvarande lärarna vill jag då till en början framhålla, att de beräkningar härom, som jag i det följande kommer att framlägga, icke avse att vara definitiva utan endast att giva en ungefärlig föreställning om kostnaderna. Den slutliga prövningen av beloppens storlek torde få ankomma på Kungl. Maj:t, sedan tandläkarinstitutets lärarråd avgivit specificerat förslag till de olika arvodesbelopp, som i betraktande av den ökade tjänstgöringsskyldigheten för varje särskild lärare lämpligen anses böra ifrågakomma. Den anordning, jag sålunda förordar är analog med exempelvis den, som äger rum i avseende å arvodena åt speciallärarna vid tekniska högskolan och Chalmers tekniska institut, för vilka lärares arvoden riksdagen beviljat större klumpanslag, vilka av Kungl. Maj:t fördelas med hänsyn till de olika lärarnas undervisnings- och tjänstgöringsskyldighet.

Vid tandläkarinstitutet finnas för närvarande tre ordinarie lärarbefattningar i lönegraden B 24, en i protéslära och tandreglering, en i tandkirurgi och en i tandfyllningskonst. Lärarrådet har för dessa lärare föreslagit provisoriska löner, motsvarande lönegraden B 30. Statskontoret har icke ansett sig kunna tillstyrka högre tilläggslönen än som motsvarade en sammanlagd avlöning i lönegraden B 28 eller samma lönegrad, där för närvarande professorerna vid Chalmers tekniska institut och farmaceutiska institutet äro

placerade. Då avlöningen i näst högsta löneklassen i lönegraden B 28 utgör 10,500 kronor samt i motsvarande löneklass i lönegraden B 24 8,580 kronor, skulle lönetillägget för en var av här ifrågavarande befattningshavare kunna beräknas till  $(10,500 - 8,580)$  1,920 kronor eller avrundat nedåt 1,800 kronor och för dem alla tre till  $(3 \times 1,800)$  5,400 kronor.

Vid protésavdelningen tjänstgöra för närvarande två ordinarie och en extra laborator, vid tandkirurgiska avdelningen två assisterande lärare och vid tandfyllningsavdelningen två laboratorer, en var av dessa med ett årligt arvode av 4,500 kronor. Lärarrådet har för en var av dessa befattningshavare föreslagit ett lönetillägg av 1,500 kronor. Kostnadsökningen för här ifrågavarande sju befattningshavare skulle då uppgå till  $(7 \times 1,500)$  10,500 kronor.

Assistentbefattningen vid röntgenlaboratoriet, vars innehavare för närvarande åtnjuter ett arvode av 3,000 kronor, har föreslagits skola förändras till en laboratorbefattning med ett arvode av 6,000 kronor. Kostnadsökningen härför uppgår till 3,000 kronor.

Vid tandkirurgiska avdelningen tjänstgöra för närvarande tre och vid tandfyllningsavdelningen fem assistenter, en var med ett arvode av 1,350 kronor. Lärarrådet har föreslagit, att arvodena för dessa befattningshavare skulle ökas till 1,800 kronor. Kostnadsökningen på grund härav uppgår till  $(8 \times 450)$  3,600 kronor.

För en var av de tre nuvarande extra lärarna — en å protés-, en å tandfyllnings- och en å tandkirurgiska avdelningen — har föreslagits ett från 3,000 kronor till 4,500 kronor förhöjt arvode. Den härav föranledda kostnadsökningen uppgår till  $(3 \times 1,500)$  4,500 kronor.

De av mig nu refererade beräkningarna rörande erforderliga lönetillägg åt de nuvarande befattningshavarna vid tandläkarinstitutet sluta alltså på ett belopp av  $(5,400 + 10,500 + 3,000 + 3,600 + 4,500)$  27,000 kronor.

Häröver har emellertid tandläkarinstitutets lärarråd framlagt förslag om inrättandet av ett betydande antal nya befattningar, nämligen

*dels* två laboratorbefattningar, en på protésavdelningen och en på tandfyllningsavdelningen, envar med ett arvode av 6,000 kronor,

*dels* sju nya assistentbefattningar, därav fyra på tandkirurgiska avdelningen, två på tandfyllningsavdelningen och en på röntgenavdelningen, en var med ett arvode av 1,800 kronor,

*dels* fyra nya extraläraryrkesbefattningar, därav en på protésavdelningen, en på tandkirurgiska avdelningen och två på tandfyllningsavdelningen, en var med ett arvode av 4,500 kronor,

*dels* två översköterskebefattningar på protésavdelningen och tandfyllningsavdelningen, en var med ett arvode av 2,800 kronor,

*dels* ock en tandsköterskebefattning å tandkirurgiska avdelningen med ett arvode av 2,400 kronor.

Kostnaderna för de sålunda äskade nya befattningarna uppgå till sammanlagt 50,600 kronor.

Statskontoret har framhållit, att det ville förefalla, som om ökningen av antalet elever vid det egentliga tandläkarinstitutet från 220 à 230 till cirka 370, åtminstone om hänsyn toges till att den hittillsvarande personalens dagliga tjänstgöringstid samtidigt betydligt utvidgades, knappast i och för sig torde motivera en så stor personalökning som den nu begärda. Med hänsyn härtill synes, framhåller statskontoret, en betydlig reducering av det begärda anslaget kunna äga rum, och statskontoret har ifrågasatt, hurvida icke en anslagssumma av 40,000 kronor, omfattande både de ökade anslagen till de förutvarande lärarna och anslagen till nya lärare, skulle sätta institutet i stånd att under budgetåret 1931/1932 på tillfredsställande sätt uppehålla undervisningen.

Jag vill ansluta mig till statskontorets uppfattning och i enlighet härmed förorda ett anslag av 40,000 kronor. Vid den fördelning av detta anslag, som givetvis bör, sedan lärarrådet avgivit förslag i ämnet, ankomma på Kungl. Maj:t, torde Kungl. Maj:t böra vara i så måtto obunden i avseende å ovan angivna beräkningar, att, i den mån nya lärarkrafter visa sig oundgängligen nödvändiga, Kungl. Maj:t må kunna för detta ändamål disponera erforderligt belopp, varvid den för löne- och arvodesförhöjningar till de förutvarande lärarna beräknade summan skulle i motsvarande grad minskas.

Medel för här ifrågavarande ändamål hava icke beräknats i det för riksdagen framlagda förslaget till riksstat för budgetåret 1931/1932. Enligt vad den i ärendet förebragta utredningen givit vid handen, hava emellertid inkomsterna av tandläkarinstitutets verksamhet, vilka i riksstaten för budgetåret 1930/1931 — i likhet med vad som varit fallet de senaste åren — upptagits såsom en särskild inkomsttitel med ett beräknat belopp av 230,000 kronor, under den förflutna delen av budgetåret visat ett betydande överskott i förhållande till vad som beräknats, och detta antages komma att bli förhållandet jämväl under budgetåret 1931/1932, i all synnerhet därest den nu av mig förordade utökningen av undervisningen kommer till stånd.

Denna inkomsttitel har i förslaget till riksstat för budgetåret 1931/1932 upptagits med ett belopp av 230,000 kronor. Universitetskanslern har föreslagit en höjning av det sålunda beräknade beloppet med 90,000 kronor, d. v. s. den summa, varmed inkomsterna under budgetåret 1930/1931 numera kunna med säkerhet beräknas överstiga 230,000 kronor. Statskontoret har ansett, att inkomstposten ifråga utan risk för felbedömning torde kunna höjas med minst det av statskontoret till det tillfälliga anslaget förordade beloppet, d. v. s. 40,000 kronor. Enligt riksräkenskapsverkets uppfattning är — oberoende av föreliggande förslag till ökning av anslagsmedlen för tandläkarinstitutet — en ökning av ifrågavarande inkomsttitel till 300,000 kronor motiverad av det under budgetåret 1930/1931 konstaterade stora inkomstillflödet å titeln.



Jag har, såsom tidigare anförts, ansett mig böra förorda ett belopp av 40,000 kronor för tandläkarinstitutets behov. I anslutning härtill vill jag föreslå, att inkomstiteln »inkomster av tandläkarinstitutet» i förslaget till riksstat för budgetåret 1931/1932 måtte höjas med samma belopp, d. v. s. från 230,000 kronor till 270,000 kronor.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

*dels* till tillfällig förstärkning av tandläkarinstitutets personal för budgetåret 1931/1932 anvisa ett *extra* anslag av . . . . . kronor 40,000: —

att utgå efter Kungl. Maj:ts beprövande och på de villkor, Kungl. Maj:t kan finna skäligt föreskriva,

*dels ock* — med ändring därutinnan av vad i statsverkspropositionen till 1931 års riksdag föreslagits — i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptaga den under Uppbörd i statens verksamhet uppförda inkomstiteln »inkomster av tandläkarinstitutet» med ett belopp av . . kronor 270,000: —

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:  
*Anna Meurling.*